Naturalnie, ogłoszenia władz rządowych stanowiły jedno z obfitszych źródeł działu anonsowego. Urząd pocztowy np. zamieszczał swoje ogłoszenia tylko w dwóch pismach—*Gazecie rządowej* i *Kurjerze* (1842, Nr 84). To samo powiedzieć można o ogłoszeniach innych instytucyj, co do których przypominamy tylko, że pierwsze ogłoszenie kolei Warszawsko-Wiedeńskiej ukazało się w *Kurjerze* w r. 1843-m (Nr 314 o licytacji na dostawy).

Ogłoszenia z prowincji pojawiają się na szpaltach pisma również bardzo wcześnie, a pierwszeństwo między niemi trzyma resursa kaliska (1845, Nr 126).

Ustalenie się rubryk ogłoszeniowych nastąpiło dopiero w okresie Szymanowskiego: „reklamy“ występują od N-ru 253-go w r. 1864-ym, „nadesłane“ od N-ru 26-go w roku 1868-ym, „ogłoszenia małe“ od Nowego Roku 1882-go.

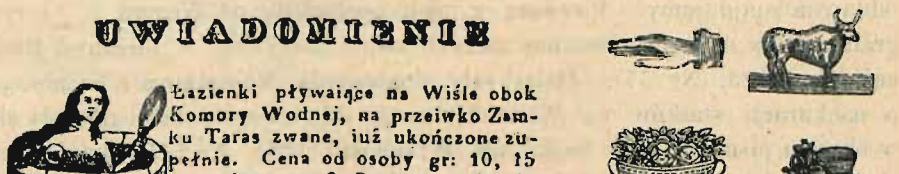
e) Klisze i winiety.

Wprowadzenie do ogłoszeń winiet, z których później rozwinęły się klisze, było pomysłem nader szczęśliwym: czytelnik, pragnący znaleźć w doniesieniach *Kurjera* pożądaną dla siebie informację, odszukiwał ją bardzo łatwo dzięki właśnie tym znakom, odrazu wskazującym treść danego ogłoszenia.

Był to podobno pomysł samego Dmuszewskiego.

Lecz i tu historja *Kurjera* wykazuje, systematyczny wprawdzie, lecz wielce powolny postęp. Jakże skromnemi wydać się muszą te pierwsze winiety kurjerowe w porównaniu z dzisiejszemi!...

Pierwszą winietą, której w udziale przypadła rola urozmaicenia zapełnionych petitem szpalt ogłoszeniowych, była miniaturowa ręka z palcem wskazującym; ukazała się ona w N-rze 5-m z r. 1823-go. Za nią poszły lecz dopiero od r. 1830-go rozpowszechniające się, zaś w r. 1837-ym sumarycznie wprowadzone, winiety:

Ogier maści karej, łysy, 3 nogi białe po pęciny, wcale nieużywany, rosły, lat 6 mający, zdatny do ujeżdżenia pod wierzch lub do zaprzęgu, jest do sprzedania. Dowiedzieć się można przy ulicy Granicznej Nr. 965 na dole.

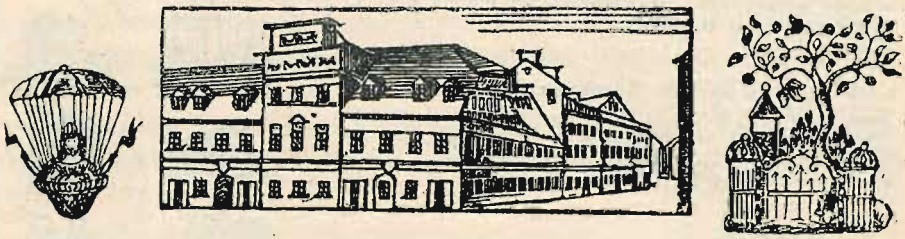
Zginęła d. 24 b. m. Suczka, z gatunku Mopków, tłusta, na niskich łapkach, od starości morda ma siwą, kto by takową na ulicę Nowolipie pod Nr 2459 odprowadził, nietylko w dzięczność, lecz otrzyma nagrody ZŁOTYCH DWANAŚCIE.

Mający chęć sprzedania znacznej partji Skopów, Cejraków i Trzeciaków z dobrze poprawnych Wełną, od trzech Set do Tysiąca sztuk; zechce się zgłosić listownie do Dziedzica Miasta Iłowa na trakcie Pocztowym Toruńskim, w Obwodzie Gostyńskim Województwie Mazowieckiem położonego, z doniesieniem o ilości i miejscu Owczarni.

Przyglądając się dziś tym kliszom, pytamy nieraz, co która z nich ma oznaczać? Istotnie, większość wymaga objaśnienia. Klisza np. podana pod N-rem 2-gim (w pierwszym z rzędów umieszczonych tuż pod wzorami dawnych uwiadomień), oznaczała *strzelca*, 15-a (w tychże rzędach)—przybory *maskaradowe*, 17—*ul i pszczoły*, 19—*lekjce tańca*, 34—*magiel*, 41—*kapitał* (pożyczki), 43—komornika (*licytacje*), 44—*ogrodnika*. Cztery ostatnie—to wody mineralne.

Obok tych drobnych, ukazują się w okresie 1830—1840 klisze większe, jak np.:

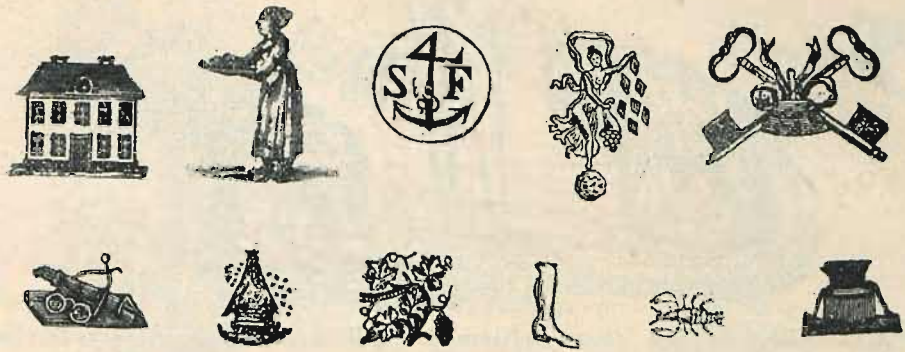

UBIORY KOSTIUMOWE i DOMINA, są do bajęcia na zabawy Karnawałowe, u JPaństwa Połkow.

Pierwsza z nich — to *balon,* druga — *kamienica* na sprzedaż, trzecia — *dom* z ogrodem. Wieśniak w środku — to *tyrolczyk,* sprzedający towar importowany. Klisza chłopczyk z książkami zwracała uwagę na ogłoszenie o zaginionym chłopcu. Dalej zaznaczenia godne — *fortuna* (loterja), *marka fabryczna, handel kolonjalny* (winogrono), restauracja (panna z półmiskiem) i t. d.

Osobną grupę tworzą klisze rozmaitych menażeryj i widowisk:

MENAŻERJA, oraz duży zbiór Anatomiczny P. Anto: Praüsher, exystujące dotąd przy placu Krasiński:, przeniesione zostały na plac przy ul: Nalewki, obok Straży Ogniow. Cena miejsc ta sama to jest: do Menażerji, 1sze miejsce kop: 32½, na 2gie kop: 15, nadto urządzone zostało 3cie miejsce, do którego bilet kosztuje kop: 7½;— do Gabinetu zaś cena wejścia kop: 32½. — Tamże są do sprzedania PAPUGI, i inne PTAKI zagraniczne.— Jutro w tejże Menażerji o godzinie 6tej po południu, odbywać się będzie **KARMIENIE** synów puszczy, żywemi zwierzętami.

Oswojenie Hyeny.

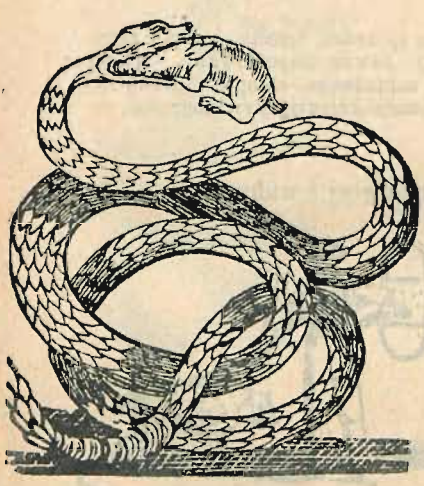
Widowiska na Nalewkach Dziś niema, Jutro da ne będzie z nowemi scenami.

Z powyższych, charakterystyczną jest klisza 4-a, mająca oznaczać... *dwóch siłaczy!*

Menażerja P. *Wilhelma Van Akena* na Nalewkach codzień od rana do wieczora iest otwartą

Towarzystwo JPana BARNABO przybyłe do Warszawy, da Jutro w Amfiteatrze Hecy pierwsze widowisko woltyżowania i innych sztuk na koniach, tudzież akrobatyczne czyli na linach.

Doniesienie Loteryjne.

Z KANTORÓW
BLUMA i JAKUBOWSKIEGO.

WYGRANO

W ciągu 37 Loterji Klassycznej w Kantorach podpisanych

OGOŁEM Zł: 410755.

w Loterji Liczbowej:
Między 72 wygranemi Ternami wynoszącemi-

W OGOLE Zł: 254755.

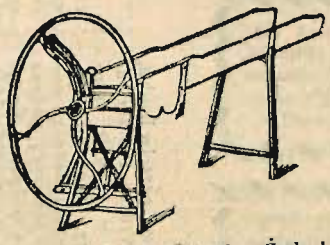

Na żądanie wielu Osób, mam zaszczyt niniejszym donieść, iż w moim Instytucie Gimnastyki przy ulicy Nowolipie pod Nr 2416, godzinę od 8 do 9 z rana codziennie, wyjąwszy Niedzie: i Święta, przeznaczam wyłącznie na naukę dla doroślejszych Pánien. R. Eichler.

Uwiadomienie wszystkim Ogrodnikom i Amatorom Kwiatów, iż świeżo przybyli Ogrodnicy zagraniczni, mają znaczną partią najpiękniejszych holenderskich Kwiatów cebulowych, w poiedynczych i dubeltowych Hyacintów, rozmaitych kolorów Tulipany, Tacety, Narcyzy, i przyiemnie woniejące Janquille, Crogus, Ranungle i Ambrylle, które przedaią w Hotelu Lipskim pod Nr 21, nadol. Bliższa wiadomość u Szwaicara — Fryderyk Wilhelm Wagner.

Fabryka wyrobów mechanicznych w Żarkach, maiąc na celu przysłużenia się Mieszkańcom kraiu, a w szczególności klasie rolniczej, przysposobiła znaczny zapas narzędzi i sprzętów gospodarskich w Żarkach i Warszawie; z tych iako w obecnej porze, celem przyrządzenia paszy dla Inwentarza, najpotrzebniejsze są Sieczkarnie; uważała przeto za stosowne podać do wiadomości publiczuej opis Sieczkarni Fabryki Żarćkiej, które przy ciągłym odbycie odpowiedaiąc celowi, urządzone podług najnowszego wynalazku angielskiego, okazały się najdogodniejszemi; dla samej tanności i mocy, że małej potrzebuią siły poruszaiącej i wydaią różnej grubości sieczke.

Sklep R. MAJA, na Krakowskiem Przedmieściu w prost Instytutu Dobroczynności, zaopatrzony iest w gustownie towary galanteryjne, zdatne na podarunki na Kolendę, iako to: misiennej roboty Tualetki, Koszyki damskie, Flakoniki, Spinki, Klamry, Bransoletki, Wachlarze, Woreczki we wszystkich deseniach, Puljaresy, prawdziwe Opłatki Paryzkie, Koperty do listów z ozdobami modnemi, Sygarniczki, Tabakierki graiące i zwyczajne, i t. p. Wszystko odznacza się szczególną dobrocią, trwałością i tanioścta.

Ramki ozdobne, staranniejszy tekst przy winietach i t. d. — występują w poniższych ogłoszeniach z tegoż okresu:

DONIESIENIA.

OTWARCIE OGRODU
POD LIPKĄ

przy ulicy Przejazd pod Nrem 651.

Odwołując się do mego doniesienia w Kurjerze, mam zaszczyt uwiadomić Szanowną Publiczność, iż w dniu dzisiejszym otwartym zostanie OGRÓD o godz: 3ciej z południa. JP. RAJCZAK z pomnożoną Orkierstrą uprzyiemniać będzie ten Wieczór, wykonywając najnowsze Kompozycje. PIWO Bawarskie wystałe, oraz wszelkie JEDZENIA gorące i Przekąski dostarczane będą przy rychłej usłudze; moim najmilszym obowiązkiem będzie iak dotąd tak i nadal zasługiwać sobie na względy Łaskawej Publiczności. *T. Makowski*, Administrator.

Podaie się do wiadomości, iż nowo otworzona RESTAURACJA na Foxalu przy ulicy Nowy-Świat, pragnie się przysłużyć Szanow: Publiczności doborem smacznych potraw na Śniadania, Obiady i Kolacje codziennie, miesięcznie, lub przez szczegółowe obstalunki w urządzonych gustownie Salonach lub Altanach w Ogrodzie, albo za obrębem tego lokalu; sporządza codziennie RAKI, SZPARAGI i KURCZĘTA, niemniej wyborne FLAKI w Czwartek i Niedzielę, wszystko po nader umiarkowanej cenie i przy rychłej usłudze. Oprócz tego posiada różne gatunki WINA i NAPOJE, tudzież PIWO BAWAR; z Fab; Schafera. Jutro w czasie obiadu P. *Noires* grać będą.

Jutro o 3ciej po południu OMNIBUSY z Saskiego Placu do Wierzbna kursować będą; cena od Osoby zł. 1 gr. 5, i tyleż napowrot.—W drugie Święto na Bielany, z przed Ratusza; od Osoby zł. 2 i tyleż napowrot. *Seydler.*

☞ PIWA WIEJSKIEGO odebrałem drugi Transport z Prowincji, które nie ustępuie ze swoią dobrocią żadnemu Piwu pod którembąć imieniem; zatem mam honor zalecić Szanownym Lubownikom to dobre piwko musuiące, które sprzedaie się pod imieniem Symplex, po gr. 7 w Lokalu Gastronomicznym przy ulicy Trębackiej pod Nr 642.

Z wolnej ręki do nabycia POIAZD familijny, nie kryty, na 6 osób, z siedzeniami na sprężynach, w bardzo dobrym stanie. Wiadomość przy ulicy Elektoralnej pod Nr 785, w handlu Win.

Wina Szampańskiego CLIQUOT (Kliko)

pierwszy transport tegorocznego wysłania lądem z Rheims, nadejdzie do składu Win P. A. Krzymińskiego, w domu Petyskusa, najpóźniej w przyszły Czwartek, to iest dnia 17 b. m.

SALA TURECKA otworzoną została w Łazienkach Królewskich; w której iak zeszłego lata, dostać będzie można wszelkich Napoiów, Chłodników i Ciast.

Codziennie w domu przeciw Banku, widzieć można Wróżkę i Olbrzymkę, tamże iutro w południe ogromny *Wąż* zwany *Anakonda*, po długiem pieszczywaniu żadnego pokarmu, będzie karmiony, podane mu zostaną żywe Gołębie i Kury. Tamże znajduie się rzadki zbiór Papug, między któremi iedna ma Lat Sto iedynaście.

Ktoby życzył wynająć na ulicy Miodowej w domu pod Nr 490, 4 POKOIE, z KUCHNIĄ, SPIŻARNIĄ, PIWNICĄ, na 1em piątrze i z małym POKOIKIEM na dole na miesięcy 6; niech się zgłosi do tegoż domu do W. Mazurkiewicza.

Felix *Zaremba* Tokarz sztuki wyzwolonej, życzy uczyć Amatorów Tokarstwa, tak w swem mieszkaniu na Krakowskiem Przedmieściu, iako też w mieszkaniach Amatorów; a maiąc iuż kilku uczniów, spodziewa się, iż przybywaiącym sprawi przyiemność z użytkiem.

D. 28. Sierpnia r. b. iadąc Krakowskim Przedmieściem, ulicą Bednarską, przez Pragę do wsi Białołęki, zgubione zostały INSTUMENTA CHIRURGICZNE kompletne, kieszonkowe z Fabryki Manna, w pugilaresie zielonym safianowym. Łaskawy znalazca raczy takowe zwrócić do Chirurga Cyrkułowego na Pragę, lub do Drukarni przy ulicy Mazowieckiéy No. 1349, za co prócz dozgonnéy wdzięczności przyzwoitę nagrodę odbierze.

DRUKARNIA Piotra Baryckiego przy ulicy Podwal Nr 522; przeniesioną została pod Nr 955 przy ulicy Senatorskiéj i Żabiéj na przeciw Banku. Właściciel tejże donosi Szanownéj Publiczności, że powiększywszy takową w nowe pisma (czcionki) zagraniczne, przyjmuje wszelkie obstalunki na rozmaite pisma, i starać się będzie z największą usilnością powierzone sobie roboty uskuteczniać. W téjże drukarni nabyć można: Nowenny na cześć Niepokolanego Poczęcia Marji, z powodu Cudownego Medalu, przy któréj jest załączona rycina wyobrażająca *Widzenie Nayświętszéj Panny Maryi*. Cena Ex: Złp: 1 gr. 5.—Różnych wierszy na karmelki.—Tabel do Ksiąg meldunkowych na Warszawę i Prowincją.—Kartek (etykietów) na flaszki do Wódek i Likworów.

Do Składu F. J. Ciechanowskiego na Podwalu, nadszedł transport ZABAWEK DZIECINNYCH w różnych gatunkach, które sprzedaią się za pomierną cenę; oraz nabyć można różnych KALENDARZY Polskich na rok 1839.

T. CZABAN w Warszawie,

uprasza osoby będące do iego handlu dłużne, a tak w miejscu iak w kraiu, oraz Galicji, W. X. Poznańskiem, Cesarstwie Rossyjskiem, i za granicą zamieszkałe, aby raczyły w czasie iak najkrótszym zapłacić należące się mu kwoty.

Najetektowniej występowali właściciele browarów i piwiarni:

PIWO BAWARSKIE
NA KUFLE
Z FABRYKI
J. G. SCHAEFER ET COMP.
W ŁOWICZU

Lagerbier

Sprzedawać się będzie w czasie zbliżającego się Jarmarku, w Rynku Starego-Miasta pod Nrem 225, jak Szyldy wskazywać będą, przez podpisanego; gdzie dobrze urządzona RESTAURACJA, dostarczać będzie smacznie sporządzone POTRAWY. W. Majer.

PIWO BAWARSKIE
BOCK-BIER,
Z BROWARU
HABERBUSCH, SCHIELE et HLAWE,
sprzedawane będzie
NA KUFELKI
JUTRO i POJUTRZE.

W OGRODACH
pod Lipką przy ulicy Przejazd Nro 651; przy *ulicy Miodowej* w domu W. Rosena Nro 491; *Hopfberta* przy ulicy Krakowskie Przedm. i Królewskiej Nro 411.— Tamże urządzoną jest regularna *Kręgielnia*, gdzie zarazem dostać można wszelkich *Przekasek* i *Nowalji*, świeżo i smacznie przyrządzonych.

PIWO
BAWARSKIE
ZAPASOWE
2ie Sprzedaż
z 2ej PIWNICY.

Bairisches
LAAGERBIER
2te Verkauf
aus dem 2ten
Keller.

Niniejszym mam zaszczyt zawiadomić mych Szanownych Gości, iż w przyszły Wtorek dnia 8go Czerwca z rana, rozpoczynam drugą sprzedaż PIWA BAWARSKIEGO zapasowego, z 2giej świeżo otworzonej Piwnicy zapasowej, w którym dniu pierwsza Beczka Piwa, która już w Niedzielę i w Poniedziałek w Kręgielni wygrywaną będzie, wygrywającemu wydaną zostanie. Dla prędszej i lepszej usługi, w dniu tym 2gi Bufet w Ogrodzie urządzę, a Muzyka z 15tu Osób złożona i wielka Illuminacja, Szanownym Gościom wieczorem ile możności uprzyjemni. (New Bajern) Nowa Bawarja pod Lipką. *Thomann* Administrator.

BROWAR
PORTERU i PIWA BAWARSKIEGO
J. G. Schäfer & Kmp.

podaje swym miejscowym jakoteż na Prowincji zamieszkałym PP. odbiorcom, iż
SPRZEDAŻ
PIWA BAWARSKIEGO
Z DRUGIEJ PIWNICY ZAPASOWEJ,
NA NACZYNIA,
rozpoczęła się z dniem 5tym Czerwca r. b.

☞ SPRZEDAŻ PIWA BAWARSKIEGO

Z FABRYKI

J. G. SCHAEFER i KOMP.

w dotychczasowym Lokalu przy ulicy Przejazd N° 651, w domu Pana Jamroszyńskiego, pod nazwą

NOWA BAWARJA POD LIPKĄ

dnia 26go b. m. kończy się, i rozpoczyna się w tymże samym dniu o godzinie 7mej wieczór, pod tą samą nazwą, w znanym

PAŁACU DZIAŁYŃSKICH

przy ulicy Leszno Nro 661 i 2,
gdzie Szanowną Publiczność zaprasza.

Wilh: Dullinger, Administrator.

****

DER

VERKAUF

DES

BAIERISCHEN BIERES

AUS DER FABRIK VON

J. G. SCHAEFER et COMP:

in dem bisherigen Locale auf der Przejazd Strasse N°651, in dem gegenwärtig Herrn Jamroszynski gehörigen Hause, unter dem Nahmen

NEU BAIERN UNTER DER LINDE

endigt mit dem 26t dieses Monats und beginnt mit demselben Nahmen und demselben Tage Abends um 7 Uhr, in dem bekantenn

HAUSE DZIAŁYŃSKI

auf der Lösche N° 661 und 2.

wohin ich ein resp. Publicum ergobenst einlade

Wilhelm Dullinger, Administrator.

OGRÓD W PIWNICACH, ULICA SENATORSKA i KRAKOWSKIE PRZEDMIESCIE,

N° 451. W DOMU W° PIOTROWSKIEGO PIWO BAWARSKIE

Z FABRYKI J. G. SCHAEFER et COMP:.

Na nadchodzące Święta Bożego Narodzenia, Piwnice są w Ogród przeistoczone, i od dnia 24 Grudnia r. b. wieczorem o godzinie 6tej otwarte zostaną; gdzie po raz pierwszy PIWO Bawarskie, zwane (Grünbier), wprost z składowego naczynia wydaię, co przez całą tymę kontynuować będę. Jest to raz pierwszy, gdzie takie wydawanie Piwa tutaj w Warszawie miejsce mieć będzie, i może iedynie tylko w piwnicach, wprost z składowych naczyń celowi odpowiedzieć. Ceny tego Piwa są zwyczajne; Piwnice zaś, należycie oświetlone; wchód także do tychże od strony Krakowskiego-Przedmieścia, iest nowo urządzoony.

Wilhelm Fuchs.

OGRÓD W PIWNICY.

W STAREJ BAWARJI

przy ulicy Senatorskiej Nro 451,

SPRZEDAŻ

PIWA BAWARSKIEGO

NA KUFLE,

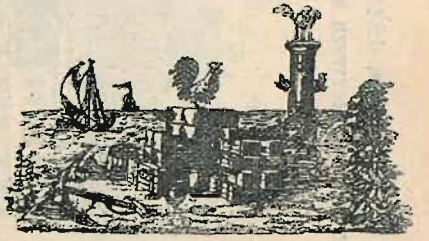
PROSTO Z NACZYŃ ZAPASOWYCH

Rozpocznie się we ŚRODĘ, dnia 11go b. m. na co Szanownych Gości, uprzejmie zapraszam.

Administrator, *Gorlitz.*

☞ NA SASKIEJ KĘPIE ☜

LI TYLKO U MNIE, SPRZEDAJE SIĘ

PIWO BAWARSKIE,

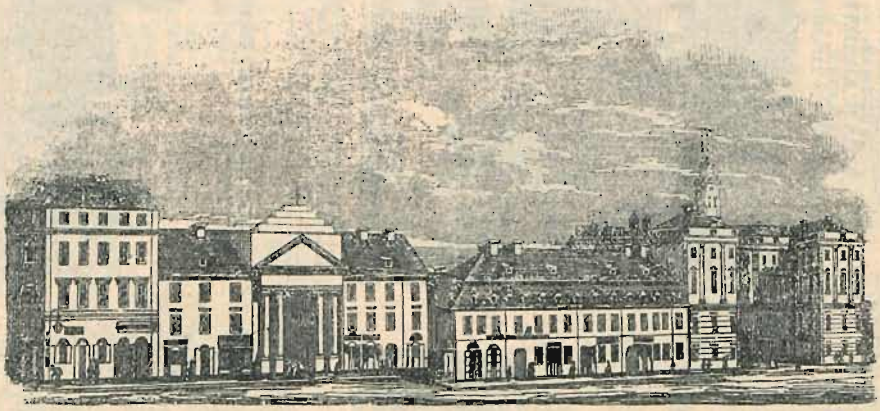
z Fabryki J. G. SCHAEFERA et Comp:,

Przytem przy rychłej i uprzejmej usłudze, poleca się zimnemi i gorącemi potrawami.

SCHULZ.

KSIĄŻKA JUBILEUSZOWA.

Z okresu 1840 — 1860 możemy przytoczyć klisze charakterystyczne, z których pierwsza uprzytomnia widok dawnego placu ratuszowego:

LAKIERY,
FARBY OLEJNE, WERNIXY, POLITURY
i t. p. wyroby
LUDWIKA SPIESS.
Warszawa, ulica Senatorska, na placu Ratuszowym obok Kościoła PP. Kanoniczek, pod Nr 464/3, naprost Teatru.

C E N Y:

Lakiery:

Lakier spirytusowy jasny	funt kop:	75
„ „ ciemny	„ „	75
„ „ czarny	„ „	75
„ „ brązowy	„ „	75
„ „ biały	„ rs.	1
„ „ wiśniowy	„ kop:	75
„ „ zielony	„ „	60
„ „ orzechowy	„ „	60
„ „ mahoniowy	„ „	60
„ „ na brąz	„ „	90
„ „ czarny na obuwie	„ rs.	1
„ biały terpentynowy	„ kop:	60
„ czysty terpentynowy	„ „	60
„ czysty kopalowy	„ „	75
„ kopalowy orzechowy	„ „	80
„ „ mahoniowy	„ „	80
„ „ czarny	„ „	80
Lakier kopalowy brązowy	funt kop:	80
„ „ zielony	„ „	90
„ „ szafirowy funt	rs. 1 „	20

Farby Olejne tarte:

Biała	funt kop:	22½
Perłowa	„ „	20
Żółta	„ „	90
Jesionowa	„ „	25
Orzechowa jasna	„ „	25
Orzechowa ciemna	„ „	25
Zielona angielska jasna i ciemna	„ „	45 i 60
„ zwyczajna	„ „	35
Szafirowa	„ „	60
Niebieska	„ „	37½
Czerwona	„ „	25
Czerwona ponsowa	„ rs.	1
Brązowa	„ kop:	35
Kamienna	„ „	20
Czarna	„ „	40
Grunt popielaty	„ „	17½

Wernixy:

Wernix na obrazy, Buszka	funt kop:	45
„ ramy złote	„ „	45
Politura kopalowa	„ „	42½
„ biała szelakowa	„ „	52½
„ żółta	„ „	37½

Massy do zaprawiania podłóg:

1 funt massy czerwonej	kop:	35
1 „ „ orzechowej	„	37½
1 „ „ żółtej	„	45
1 „ „ białej	„	60

1) Powyższe Farby i Lakiery, mogą być zastósowane do różnych przedmiotów z drzewa, metalu, papieru, skóry i kamienia, a mianowicie: na okna, drzwi, stoły, szafy, krzesła, bramy, sztachety, posadzki, różne sprzęty gospodarskie, instrumenta muzyczne, wyroby sayczerskie, tokarskie, litroligatorskie, bryczki, pojazdy, machiny rolnicze i tym podobne przedmioty, i użyte przez osoby zupełnie nawet z malarstwem i lakiernictwem nie obeznane, gdyż są już zupełnie do użytku przygotowane, i tylko na to uważać należy, aby przedmiot malować, lub lakierować się mający, był zupełnie suchy, a płyn ile możności równo rozprowadzony.

2) Każda flaszka pochodząca z mojej Fabryki, opatrzona jest moją etykietą i pieczęcią.

Uwaga. Składy wyrobów fabryki mojej znajdują się na prowincji: w Lublinie w handlu W. Anast. Rozmińskiego ulica Krakowskie Przedmieście, i w Radomiu w Sklepie ubogich.

Na wzór zagranicznych Zakładów Fryzjerskich, a mianowicie Paryzkich urządziłem mój SALON za powrotem z zagranicy, w ten sposób: że każdy z łaskawych Gości, przybywający do mego Zakładu dla fryzowania się lub strzyżenia włosów po *cenie zwyczajnej* obok

najstaranniejszego usłużenia, znajdzie niespodziankę dotąd u nas nieznaną, iską losem sam sobie wyciągnie, i na ten cel przygotowałem przeszło 50 przedmiotów tualetowych.

K. *Kraciński*, przy ulicy Miodowej, w domu Lessla.

Uwiadomienie
z
FABRYKI
MUSZTARDY
prawdziwéj
FRANCUZKIÉJ
Richarda Janillion.

Mam honor zawiadomić Szanowną Publiczność, jako po dziesięcio-letniéj przerwie, na nowo otwieram i do czynności przyprowadzam moją

FABRYKĘ MUSZTARDY,

wówczas w tutejszym Kraju zaszczytnie z swej dobroci znaną, a która dotąd zagranicą słynie; uprzedzając oraz, że SKŁAD Główny rzeczoczonej MUSZTARDY, istnieje przy ulicy Senatorskiéj, w domu przechodnim, zwanym *Hezlera*, Nro 451.

W CUKIERNI P. GROHNERTA.

podług następujących

CEN:

	Słoik kop.		Słoik kop.
Czosnkowa	25.	z Sokiem Cytrynowym,	30.
Sardelowa	30.	z Szampjonami	45.
Kaparowa i Sardelowa	30.	Koniszonowa	30.
Kaparkowa	30.	Szarlotkowa	27½.
Nasturejowa	27½.	Estragonowa	30.
Trybulkowa	27½.	z wyborowych Ziół	30.
Cytrynowa	30.	Truflowa.	60.

Oprócz tego, **Cenniki** tej **Musztardy**, będą u Pana **Grohnerta** w Cukierni, na żądanie wydawane, przy których są znaki przez Wyższą Władzę mnie udzielone, z których nikt naśladować prawa mieć nie może.—Każdy słoik tej Musztardy, jest takim znakiem (dla łatwego rozpoznania od innych fabryk) ozdobiony. Również są też wymienione kondycje dla PP. Kupców, dotyczące się rabatu, pakowania, i cena próżnych słoików napowrót przyjmowanych.— Richard **Janillion.**

Przysposobił znaczny i doborowy zapas Narzędzi mierniczych, gospodarskich, gorzelanych, Instrumentów fizycznych, Lekarsko-Chirurgicznych, Cukromierzy do dochodzenia słodyczy cukru, Maszynek do egzia, ochronnych Okularów do wzmocnienia osłabionego wzroku, Perspektyw polowych i teatralnych. Narzędzi rysunkowych i rozmaitych upominków dla dobrych dzieci i dorosłej młodzieży. Przyjmuje również wszelkie zamówienia nowe i reparacje przedmiotów zużytych.

Nowy ruch w Strojach Damskich od pewnego czasu objawił się. Paletoty, Płaszczyki rozmaite, Talma, Mantyle, Matyldy, Ubranie Kardynalskie, Burnusy watowane, Salopy, Peleryny do salop w nowym kroju, z nowemi wymaganiami, ukazały się w Paryżu. Naszem staraniem było je przysyłać Warszawie, tak jak jest obowiązkiem zbierać, co tylko modnego pojawi się za granicą w sklepach Paryzkich, lub na spacerach daje się widzieć. W wszelkie więc te nowości, zaopatrzyłem Sklep mój przy placu Krasińskich pod Nr 548.— *Paczoliński.*

Klisze te przetrwały cały szereg lat!...

Współrzędnie z rozwojem materjału, że tak powiemy, ilustracyjnego w dziale ogłoszeniowym daje się też dostrzegać i postęp drukarski. Już w r. 1822-m (N. 191) zaczęto niektóre ogłoszenia wyróżniać tytulikami, jak np. „Kawa pod Kopciuszkiem", albo „Ostrzeżenie" (o balsamie Wetoriniego, 1825, N. 142) i t. p.; inne znowu ogłoszenia drukowano dla odznaczenia kursywą (1823, N. 118).

Inowacje te przetrwały blizko lat 30. W r. 1849-m (N. 238) spotykamy ogłoszenia, w których główne wyrazy treści zaczęto drukować drukiem tłustym, przyczem reforma ta znowu zapełnia sobą okres czasu blizko dwudziestoletni.

f) Oferty.

W drobnych, ciasnych stosunkach dawniejszych porozumiewanie się, nietylko w stosunkach towarzyskich, ale i w handlowych, było niezmiernie ułatwione. Gdy Warszawa liczyła sto tysięcy ludności, dość było wymienić firmę nawet mniej znaną, ażeby każdy do niej trafił, choćby bez wskazania bliższego adresu. Tem się tłómaczy np., dlaczego w dawnych rocznikach *Kurjera* nigdzie nie spotykamy adresu biur jego.

W owe czasy nie było też potrzeby korespondowania w interesach w tej mierze, jak to dzisiaj ma miejsce. Interesanci przychodzili do drukarni lub redakcji, rozmawiali i osobiście bezpośrednio załatwiali swoje sprawy. Ludzie stanowczo mieli dawniej więcej czasu! Dziś, po wielkich zakładach drukarskich czytamy u drzwi wchodowych napisy: „obcym wstęp wzbroniony"; są to bowiem zakłady, których pracownicy wymagają spokoju; interesy drukarskie załatwiają kantory i biura administracyjne danego zakładu. Dawniej drukarnia była jakiemś biurem uniwersalnem, w którem zecerzy nie tylko składali czcionki, lecz i pośredniczyli pomiędzy publicznością.

Wysoce charakterystyczne są np. takie, wybornie malujące owe czasy, notatki *Kurjera*: „czytelnik, obecny w chwili składania artykuliku niniejszego (o katechistach), złożył ofiarę na katechumenat" (1844, Nr 101), albo:

Wczoraj w Redakcji *Kurjera* nastąpiło szczególne zajście. Szanowny Kapłan przyszedł oznajmić, że znaleziona na ulicy przez jego służącego *para butów*, może być odebraną w drukarni Kurjera przez właściciela zguby. W tejże chwili Obywatel tutejszy przyszedł także do drukarni z żądaniem, aby zguba jego butów mogła być w piśmie naszem oznajmioną; natychmiast nastąpiło porozumienie; obeszło się bez doniesień; znalazca wręczył zgubcy stratę, która, jak w obecnym stanie ulic *Warszawy*, śniegiem (jak niegdyś *Pompeianum* popiołem) zasypanych i w miesiącu Lutym podwójnej nabiera wartości. Już podobny wypadek miał miejsce w *Warszawie* lat temu kilkanaście, kiedy Zgubca i Znalazca *zegarka*, spotkali się razem w tejże redakcji *Kurjerka* (1844, Nr 39).

Wobec tak ułatwionego bezpośredniego stykania się z ludźmi, wszystkie środki komunikacyjne, będące dziś potrzebą nieodzowną, słabo były odczuwane. Tak zwane oferty, będące obecnie jednym z najdogodniejszych sposobów porozumiewania się stron interesowanych, przez długi szereg lat były prawie nieznane. Gdy teraz każde niemal doniesienie kończy się wyrazami „oferty składać...", przed laty kończyły się słowami „*dowiedzieć*

się można w redakcji“ albo „*dowiedzieć się można*“ w drukarni (r. 1822). A dowiadywano się zarówno o domach, wystawionych na sprzedaż, jak i o zgubionych parasolkach, o warunkach przystępowania do przedsiębiorstw handlowych, o miejscach, wakujących dla służących i t. d.

Pierwszą wiadomość o ofertach czytamy w r. 1824-ym: „mający chęć (przystąpienia do spółki w interesie kupieckim) niech odda adres swój z literą M. C. do drukarni Kurjera“ (Nr 238). Od tego czasu przytrafiają się nieraz ogłoszenia z ofertami, lecz tak rzadko, że notujemy je tylko dla ścisłości historycznej. Występują one zaś przy ogłoszeniach, dotyczących nie tylko Warszawy, lecz i prowincji (np. „ogłoszenie guwernera: wiadomość w drukarni Kurjera, gdzie i z prowincji listy mogą być adresowane“, 1824, Nr 261), przy ogłoszeniach matrymonjalnych, lub w razie koniecznej potrzeby, np. „proszę o złożenie adresu pod W. B., ażebym mógł podziękować za oddaną zgubę“ (1842, Nr 139).

Oferty stały się zwyczajem dopiero z chwilą wprowadzenia przez *Kurjer* działu ogłoszeń małych, t. j. od r. 1882-go.